

KOHTUJURISTI ETTEPANEK

JAN MAZÁK

esitatud 18. mail 2010¹

I. Sissejuhatus

1. Amtsgericht Schorndorf (piirkondlik kohus, Schorndorf) (Saksamaa) esitas oma 25. veebruari 2009. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 2. märtsil 2009, EÜ artikli 234 alusel Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse, mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. mai 1999. aasta direktiivi 1999/44/EÜ tarbekaupade müügi ja nendega seotud garantiide teatavate aspektide kohta² (edaspidi „direktiiv”) artikli 3 tõlgendamist.

2. Eelotsusetaotlus on esitatud Ingrid Putzi poolt Medianess Electronics GmbH (edaspidi „Medianess Electronics”) vastu algatatud menetluses, mis käsitleb mittetöötavaks osutunud nõudepesumasina soetamist, millega seoses taotleb I. Putz, olles müügilepingust taganenud, ostuhinna hüvitamist puudusega nõudepesumasina tagastamise vastu.

3. Esitatud küsimustega soovib liikmesriigi kohus sisuliselt teada, kas direktiivi artikli 3 sätete kohaselt juhul, kui puudusega

tarbekaup, nagu antud asjas nõudepesumasin, on viidud lepinguga vastavusse asendamise teel, peab müüja kandma esiteks puudusega kauba eemaldamise kulud ja teiseks uue puudusteta kauba paigaldamise kulud.

4. Käesolevas kohtuasjas tõstatatud küsimused kattuvad osaliselt kohtuasjas C-65/09³ tõstatatutega, mille suhtes ma esitan samuti oma ettepaneku täna.

II. Õiguslik raamistik

A. Ühenduse õigus

5. Direktiiv on vastu võetud EÜ artikli 95 alusel. Selle direktiivi põhjenduse 1 kohaselt on ühendus vastavalt EÜ artikli 153 lõigetele 1

1 – Algkeel: inglise.

2 – EÜT 1999, L 171, lk 12; ELT eriväljaanne 15/04, lk 223.

3 – Euroopa Kohtus pooleli olev kohtuasi C-65/09: Gebr. Weber.

ja 3 kohustatud tarbijate kaitstuse kõrge taseme tagamisele kaasa aitama vastavalt EÜ artiklile 95 võetavate meetmete abil.

8. Direktiivi artiklis 3 „Tarbija õigused” on sätestatud:

„1. Müüja vastutab tarbija ees kõigi lepingule mittevastavuste eest, mis esinevad kauba ülevõtmise ajal.

6. Direktiivi põhjenduses 10 on sedastatud, et „kui kaup ei vasta lepingule, peaks tarbijatel olema õigus lasta kauba lepingule vastavus tasuta taastada kas parandamise või ümbervahetamise teel, või kui see ei õnnestu, siis lasta alandada hinda või tühistada leping”.

2. Lepingule mittevastavuse korral on tarbijal lõike 3 kohaselt õigus lasta kaup tasuta muuta lepingule vastavaks kas parandamise või ümbervahetamise teel või lasta lõigete 5 ja 6 kohaselt alandada kõnealuse kauba hinda või tühistada leping.

7. Direktiivi põhjendus 11 on sõnastatud järgmiselt:

3. Tarbija võib müüjalt nõuda eelkõige kauba parandamist või asendamist, mõlemal juhul tasuta, välja arvatud juhul, kui see on võimatu või põhjendamatu. [mõiste „põhjendamatu” asemel on edaspidi kasutatud täpsemat vastet „ebaproportsionaalne”]

„Tarbija võib nõuda müüjalt eelkõige kauba parandamist või ümbervahetamist, kui kõnealused parandusmeetmed ei ole teostatavad või põhjendamatud; parandusmeetme põhjendatus tuleks kindlaks määrata objektiivselt; parandusmeede on põhjendamatu juhul, kui see tooks muu abinõuga võrreldes kaasa põhjendamatud kulud; kulude põhjendamatus kindlaksmääramisel peaksid ühe parandusmeetme kulud olema teise parandusmeetme kuludest oluliselt suuremad.”

Parandusmeede loetakse ebaproportsionaalseks juhul, kui sellega seoses tekivad müüjale kulud, mis on võrreldes alternatiivse parandusmeetmega põhjendamatud, [...]

Parandamine või asendamine peab toimuma mõistliku aja jooksul ning ilma märkimisväärtete ebamugavusteta tarbijale, kusjuures võetakse arvesse kauba laad ja eesmärk, milleks tarbija kaupa vajab.

4. Lõigetes 2 ja 3 esitatud mõiste „tasuta” viitab kauba lepinguga vastavusse viimisel tekivatele kuludele, eelkõige posti-, tööjõu- ja materjalikuludele.

lepingulist või lepinguvälist vastutust reguleerivate siseriiklike eeskirjade alusel.

5. Tarbija võib nõuda hinna asjakohast alandamist või lepingu tühistamist, kui:

2. Liikmesriigid võivad käesoleva direktiivi reguleerimisalas vastu võtta või säilitada asutamislepingule vastavad rangemad sätted, et tagada tarbijate kaitstuse kõrgem tase.”

– tarbijal ei ole õigust lasta kaupa parandada ega asendada

või

B. Siseriiklik õigus

– müüja ei ole kohaldanud parandusmeetme mõistliku aja jooksul

10. Puudusega kauba puhul sätestab Bürgerliches Gesetzbuch'i (Saksa tsiviilseaduslik, edaspidi „BGB”) § 437 ostjale järgmised õigused:

või

– müüja ei ole kohaldanud parandusmeetme tarbijale märkimisväärseid ebamugavusi põhjustamata.

„Kui asjal esinevad puudused, võib ostja, juhul kui on täidetud järgmistes normides sätestatud tingimused ja kui ei ole sätestatud teisiti:

[...]”

1. nõuda § 439 alusel tagantjärele täitmist;

9. Direktiivi artiklis 8 „Siseriiklikud õigusaktid ja minimaalne kaitse” on sätestatud:

2. [...] taganeda lepingust või alandada § 441 alusel ostuhinda;

„1. Käesolevast direktiivist tulenevaid õigusi kasutatakse, ilma et see piiraks muude õiguste kohaldamist, mida tarbija võib kasutada

3. nõuda [...] kahju või [...] tehtud kulutuste hüvitamist [...]”

11. BGB §-s 439 „Tagantjärele täitmine”, millega võeti Saksa õigusesse üle direktiivi artiklil 3, on sätestatud:

„1. Ostja võib tagantjärele täitmise korral nõuda enda valikul kas asja puuduste kõrvaldamist või puudusteta asja üleandmist.

2. Müüja tasub tagantjärele täitmisega seotud kulud, kaasa arvatud transpordi, veo-, tööjõu- ja materjalikulud.

3. Ilma et see piiraks § 275 lõike 2 ja 3 kohaldamist, võib müüja ostja poolt valitud viisil tagantjärele täitmisest keelduda vaid siis, kui sellega kaasnevad vältimatult eba-proportsionaalselt suured kulud. Eelkõige tuleb arvesse võtta eseme väärtust juhul, kui lepingule mittevastavust ei esineks, lepingule mittevastavuse olulisust ja võimalust kasutada alternatiivset parandusmeetet ilma märkimisväärsete ebamugavusteta ostjale. Ostja on sellisel juhul õigustatud nõudma üksnes muul viisil tagantjärele täitmist; müüjale jääb ka sel juhul õigus keelduda, kui täidetud on käesoleva lõike esimeses lauses sätestatud tingimus.

4. Müüja, kes täidab lepingu tagantjärele, andes üle puudusteta eseme, võib nõuda ostjalt puudustega eseme tagastamist vastavalt §-dele 346–348.”

III. Asjaolud, menetlus ja esitatud küsimused

12. I. Putz tellis tarbijana Medianess Electronicsilt Interneti kaudu uue roostevabast terasest nõudepesumasina Bomann GSP 627 IX hinnaga 367 eurot, millele lisandus saatekulu 9,52 eurot. Kokku lepiti tarnimine I. Putzi kodukseni. Medianess Electronics andis kauba üle 25. aprillil 2008 ja müügihind tasuti üleandmisel.

13. Pärast seda, kui I. Putz oli lasknud nõudepesumasina enda korteris paigaldada, tuli ilmsiks rike, mille kohta ta esitas müüjale kaebuse. Müüja saadetud paigaldaja tegi kindlaks, et tegemist ei olnud paigaldusveaga, vaid nõudepesumasina enda rikkega.

14. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et poolte vahel ei ole vaidlust selles, et puuduse kõrvaldamine ei ole võimalik, mistõttu tuleb tagantjärele täitmisena kõne alla üksnes puudusega kauba asendamine. Samuti puuduvad tõendid selle kohta, et tegemist oleks müüja süülisusega.

15. Olles kokku leppinud puudusega kauba asendamises, nõudis I. Putz 13. juuni 2008. aasta e-kirjas, et Medianess Electronics mitte ainult ei toimetaks puudusteta

nõudepesumasina kohale, vaid ka eemaldaks tema kõõgist puudusega masina ja paigaldaks uue, millega Medianess Electronics 17. juuni 2008. aasta e-kirjas ei nõustunud.

eelotsuse küsimuses tõstatatud probleem) ja paigaldaks uue masina (esimeses eelotsuse küsimuses tõstatatud probleem), või nõuda, et müüja kannaks asjaomased kulud.

16. Kuna Medianess Electronics jättis teisele samasisulisele nõudele vastamata, taganes I. Putz müügilepingust ja nõuab nüüd põhi-kohtuasja hagi ostuhinna hüvitamist puudusega nõudepesumasina samaaegse tagastamisest vastu.

20. Selles osas toob eelotsusetaotluse esitanud kohus välja, et Saksa õiguse, täpsemalt BGB § 439 lõike 1 kohaselt ei ole müüja, sõltumata süüst, kohustatud tagantjärele tarnimise käigus puudusega kaupa paigaldama või kandma selle paigaldamise kulusid isegi juhul, kui ostja on puudusega kauba vastavalt selle kasutusotstarbele enne puuduse ilmne- mist ühendanud teise esemega.

17. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et vastavalt BGB asjakohastele sätetele võib ostja lepingust taganeda ja nõuda ostuhinna hüvitamist, kui tarnitud asi on puudusega ning ta on andnud müüjale tulemusteta keh- tiva tähtaja tagantjärele täitmiseks, välja ar- vatud erandjuhul, kui seda ei ole tarvis teha, näiteks kui müüja keeldub oma lepinguliste kohustuste täitmisest otsustavalt ja lõplikult.

21. Samas on Saksa õiguse kohaselt vaiel- dav, kas müüja on, sõltumata süüst, sellises olukorras kohustatud tagantjärele tarnimi- se käigus eemaldama puudusega kauba või kandma sellega seonduvad kulud. Vastupidi seni enamlevinud seisukohale tundub Bun- desgerichtshof nüüd leidvat, et ostja selline nõue võib olla võimalik, tuginedes – üksnes – vastavate siseriiklike sätete tõlgendusele, mis on direktiiviga kooskõlas, mistõttu kohus selle küsimuse kohtuasjas C-65/09 Euroopa Kohtule ka on esitanud.

18. Müüjale tagantjärele täitmiseks tähtaja andmine ostja poolt oli kehtiv üksnes juhul, kui ta nõudis ainult seda, millele tal oli õigus; kui ta nõudis enam, on lepingust taganemi- ne välistatud, välja arvatud teatud eranditel, mis ei ole käesolevas asjas kohaldatavad.

19. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates sõltub käesoleva kohtuasja lahendus sellest, kas I. Putzil oli õigus nõuda, et müüja eemal- daks puudusega nõudepesumasina (teises

22. Kuna on võimalik, et Euroopa Kohus sel- lele küsimusele ei vasta, sest Bundesgericht- shof seadis selle sõltuvusse vastusest ühele teisele eelotsuse küsimusele, siis tõstatab

Amtsgericht Schorndorf selle küsimuse ka käesolevas kohtuasjas.

IV. Õiguslik analüüs⁴

23. Seda silmas pidades otsustas Amtsgericht kui selles kohtuasjas viimase astme kohus menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule eelotsuse tegemiseks järgmised küsimused:

A. Sissejuhatavad märkused

„1. Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. mai 1999. aasta direktiivi 1999/44/EÜ tarbekaupade müügi ja nendega seotud garantiide teatavate aspektide kohta artikli 3 lõike 2 ja lõike 3 kolmanda lõigu sätteid tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus siseriiklik õigusnorm, mille kohaselt ei pea müüja tarbekauba lepinguga vastavusse viimisel asendamise teel kandma kulusid, mis tekivad seoses tagantjärele tarnitud tarbekauba paigaldamisega asjasse, millesse tarbija oli lepingule mittevastava tarbekauba vastavalt selle laadile ja kasutusotstarbele paigaldanud, kui müüjal lepingujärgne paigaldamiskohustus algselt puudus?

2. Kas direktiivi artikli 3 lõike 2 ja lõike 3 kolmanda lõigu sätteid tuleb tõlgendada nii, et müüja peab kauba lepinguga vastavusse viimisel asendamise teel kandma kulusid, mis tekivad seoses lepingule mittevastava tarbekauba eemaldamisega asjast, millesse tarbija on tarbekauba õigust paigaldanud?”

24. Õiguslik probleem, mis Euroopa Kohutul palutakse käesolevas kohtuasjas lahendada, on olnud lepinguõiguse või täpsemalt ostu-müügiõiguse klassikaline teema juba alates ajast, mil sellised Rooma juristid nagu Julianus või Ulpianus arutlesid antiikmaailma turgudel aset leidnud „puudustega” kariloomade müümise õiguslike tagajärgede üle, nimelt küsimus müüja vastutuse ulatusest puudusega kauba üleandmise korral või, ostja kaitse vaatenurgast, küsimus, millised parandusmeetmed peaksid ostja käsutuses olema, kui talle on üle antud kaup, mis ei vasta müügilepingule.

25. Nagu on ilmne mitte ainult poolte seisukohtadest käesolevas kohtuasjas, erinevad liikmesriikide selle valdkonna erinevad õigusnormid – vähemalt nende ühtlustamisele

4 – Kuna käesolevas kohtuasjas tõstatatud küsimused, välja arvatud lepingule vastava asenduskauba paigaldamisega seonduv, on sisuliselt sarnased nendega, mis on tõstatatud eespool 3. joonealuses märkuses viidatud kohtuasjas Weber esitatud teises eelotsuse küsimuses, vastab käesolevas ettepanekus toodud hinnang *mutatis mutandis* kohtuasjas Weber esitatud ettepaneku punktides 43–67 toodule. Samamoodi sisaldab käesolev ettepanek terviklikkuse ja loetavuse huvides ka selle ettepaneku sissejuhatavaid märkusi veidi muudetud kujul.

eelnenud kujul – märkimisväärselt üksteisest, ehkki pakuvad paljudel juhtudel nende praktilisel kohaldamisel samalaadseid tagajärgi ning võrreldavat õiguskaitse taset.⁵ Need lahknevused ei puuduta mitte ainult kasutatavate õiguslike kontseptsioonide, tingimuste ja määratluste detaile, vaid ka üldisemal tasandil parandusmeetmete süsteeme kui selliseid, see tähendab nii lepingu rikkumise puhuks sätestatud parandusmeetmete vorme ning nende parandusmeetmete omavahelist suhet ja hierarhiat, kahjuhüvitise rolli nendes süsteemides või seoses nendega kui ka selliste lepinguliste ja lepinguväliste nõuete piiritlemist, mida võidakse esitada lepingule mittevastava kauba üleandmise korral.

26. Nagu ilmneb Amtsgerichtshofi antud teabest, eksisteerivad lepingule mittevastavuse ja selle tagajärgedega seotud spetsiifiliste probleemide puhul, nagu küsimuse puhul müüja vastutusest lepingule mittevastava kauba eemaldamise või puudusteta asenduskauba paigaldamise kulude eest, lisaks isegi

ühe ja sama õiguskorra õiguskirjanduses ebakindlus ja erimeelsused, mis puudutavad ostja tegelikke õigusi ja nende õiguslikku alust.

27. Olgu kuidas on, aga Euroopa Liidu õiguse tasandil kaalume me seda küsimust kauba eemaldamise ja paigaldamise kulude kohta direktiivi poolt tarbijatele pakutava kaitse spetsiifilisest perspektiivist.

28. Selles osas tuleb meenutada, et ühelt poolt, nagu on deklareeritud direktiivi põhjenduses 1 ning nagu Euroopa Kohus põhjendatult rõhutas oma otsuses kohtuasjas *Quelle*, on direktiivi eesmärk tagada tarbijate kaitstuse kõrge tase.⁶

29. Teiselt poolt tuleb mees pidada, et direktiiv kujutab endast minimaalse ühtlustamise meedet – ning mitte kõikide, vaid ainult teatavate tarbekaupade müügi aspektide suhtes. Nii on direktiivi eesmärk, nagu ilmneb selle põhjendusest 6, ühtlustada tarbekaupade müüki reguleerivad siseriiklikud õigusaktid kauba lepingule mittevastavuse osas, ilma et see siiski mõjutaks lepingulist ja lepinguvälisest vastutusest käsitlevate siseriiklike õigusaktide sätteid ja põhimõtteid.

5 – Vt selles kontekstis ka komisjoni ettepanek, mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi tarbekaupade müügi ja nendega seotud garantiide kohta (KOM(95) 520 (lõplik) – COD 1996/0161) (EÜT 1996, C 307, lk 8), punkt 4.

6 – Vt Euroopa Kohtu 17. aprilli 2008. aasta otsus kohtuasjas C-404/06: *Quelle AG vs. Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände* (EKL 2008, lk I-2685, punktid 30 ja 36).

30. Arvestades eeltoodut ning seda, et direktiivis puuduvad selles suhtes sõnaselged sätted, näib olevat igati põhjendatud küsida, kas eesmärk on olnud, et direktiiviga reguleeritud müüja vastutus tarbija ees „lepingule mittevastavuse” korral hõlmaks vastutust taoliste kulude eest nagu pärast üleandmist tarbija poolt paigaldatud puudusega kauba – nagu kõnealune nõudepesumasin – kõrvaldamine/lahtiühendamine ja puudusteta asenduskau-
ba paigaldamine, nii et tarbija saab „asendamise” parandusmeetme alusel või direktiivi mõne muu sätte alusel nõuda, et müüja kannaks vastavad kulud, mida vähemalt mitmes siseriiklikus õiguskorras peetakse, nagu mõned menetlusosalised on avaldanud, pigem „kaudse kahju” kui puhtalt lepingu puuduliku täitmise küsimuseks.

saavutada õiglast tasakaalu nende mõlema huvide vahel.⁷

32. Seda silmas pidades küsib eelotsuse-
taotluse esitanud kohus sisuliselt oma kahe küsimusega, mida on kohane uurida koos, kas direktiivi artikli 3 lõikeid 2 ja 3 tuleb tõlgendada nii, et kui tarbekaup, nagu kõnealune nõudepesumasin, mille tarbija on õigesti paigaldanud ja ühendanud, viiakse lepinguga vastavusse asendamise teel, siis on müüja kohustatud kandma puudusega kauba lahtiühendamise/eemaldamise ja puudusteta kauba paigaldamise/ühendamise kulud, kui asjaomase müügilepingu alusel ei olnud müüja kohustatud ostetud kaupa paigaldama.

B. Poolte peamised argumendid

31. Arvestades direktiivi eesmärki tugevdada tarbijakaitset, näib olevat kohane vastata sellele küsimusele jaatavalt. Asi ei ole siiski nii lihtne. Nagu iga arenenud õiguskord, mis reguleerib lepingu puudulikust täitmisest tulenevaid ostja ja müüja õigusi ja kohustusi, ei või direktiivist tulenev parandusmeetmete süsteem lihtsalt eelistada tarbijat või müüjat, vaid ta peab selle asemel püüdma

33. Käesolevas menetluses on kirjalikke märkusi esitanud Austria, Saksa, Belgia ja Hispaania valitsus ning komisjon. Austria ja Saksa valitsus ning komisjon olid esindatud ka 25. veebruari 2010. aasta kohtuistungil.

⁷ – Direktiivis sätestatud müüja rahaliste huvide kaitset on käsitletud eespool 6. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsuses *Quelle*, punkt 42.

34. Austria, Saksa ja Belgia valitsus väidavad, et käesolevas asjas kirjeldatud olukorras, kus paigaldamine ei ole lepingus ette nähtud, ei ole müüja direktiivi artikli 3 kohaselt kohustatud puudusega kaupa asendades kandma ei selle kauba eemaldamise ega uue, puudusteta kauba paigaldamise kulusid. Mõlemale eelotsuse küsimusele tuleks seega vastata eitavalt.

35. Olles sisuliselt samal seisukohal, väidavad nimetatud valitsused, et vastavalt direktiivi artikli 2 lõikele 1 peab müüja üle andma lepingule vastava kauba. Seega peab müüja lepingule mittevastavuse korral, mida tuleb hinnata kauba üleandmise hetkel, viima direktiivi artikli 3 lõigete 2 ja 3 kohaselt puudusega kauba lepinguga vastavusse, mis asendamise korral tähendab puudusteta kauba üleandmist. Tema kohustusi ei saa laiendada sellest kaugemale nii, et need hõlmaksid, nagu käesolevas kohtuasjas on soovitud, puudusega kauba eemaldamist ja uue, puudusteta kauba paigaldamist. Olukord võib olla erinev juhul, kui ostetud kauba paigaldamine kuulub ka müüja ja tarbija vahel kokku lepitud lepinguliste kohustuste hulka.

36. Belgia valitsus täpsustab siiski, et müüja on kohustatud kandma lepingule mittevastava kauba transpordikulud.

37. Austria ja Saksa valitsus rõhutavad lisaks, et müüjal on raske ette näha, kuidas tarbija kaupa pärast üleandmist kasutab, isegi kui seda tehakse kauba laadi ja kasutusotstarbega kooskõlas, nii et puudusega kauba eemaldamise ja uue, puudusteta kauba paigaldamise kulud võivad igal üksikjuhul suuresti erineda, sõltudes tarbija soovist. Igal juhul võib asjaomase puudusega kauba kasutamisest tulenev kahju, nagu eemaldamise ja paigaldamise kulud, olla aluseks tarbija poolt nõude esitamisele lepingulist või lepinguvälist vastutust reguleerivate siseriiklike eeskirjade kohaselt.

38. Lõpuks on nad seisukohal, et sellised eemaldamise ja paigaldamise kohustused – või kohustus hüvitada sellega seotud kulud – ei tulene ei direktiivi artikli 3 lõigete 2 ja 3 sõnastusest, milles viidatakse puudusega kauba asendamisele, ega asjaolust, et direktiivi artikli 3 lõigete 3 ja 4 kohaselt peab selline asendamine toimuma „tasuta” ning „tarbijale märkimisväärseid ebamugavusi põhjustamata”. Need tingimused viitavad pelgalt müüja kohustusele anda uuesti üle puuduseta kaup ning neid ei saa tõlgendada nii, et müüjal on täiendav kohustus kanda eemaldamise või paigaldamise kulud.

39. Komisjon ja Hispaania valitsus on seevastu seisukohal, et lepingule mittevastava kauba asendamise korral peab müüja direktiivi artikli 3 lõike 3 kohaselt kandma ka puudusega kauba selle paigaldamise kohalt eemaldamise ja uue, puudusteta kauba paigaldamise kulud. Seega leiavad nad, et esitatud eelotsuse küsimustele tuleks vastata jaatavalt.

40. Komisjon väidab, et parandamine või asendamine, millele tarbijal on õigus direktiivi artikli 3 lõike 3 kohaselt, viitab tingimata kaubale sellises seisundis ja keskkonnas, milles see oli lepingule mittevastavuse ilmumise hetkel. Sellest tuleneb, et kui lepingule mittevastav kaup on vastavalt selle laadile ja kasutusotstarbele liidetud või ühendatud teise asjaga, on parandamise või asendamise objekt kõnealune kaup nimetatud seisundis. Seega tuleb tarbija asendamise teel asetada olukorda, milles ta oleks olnud, kui talle oleks antud üle puudusteta kaup, mis tähendab, et vajadusel tuleb lepingule mittevastav kaup eemaldada ja puudusteta kaup paigaldada.

41. Sellist tõlgendust kinnitab ka sõna „asendamine” kasutamine direktiivi artikli 3 lõigetes 2 ja 3.

42. Jagades sisuliselt komisjoni seisukohta, väidab Hispaania valitsus, et direktiivi artikli 3 ning tarbijate kaitstuse kõrge tase, millele direktiiv peab tagama, kohustavad müüjat kandma asjaomased kulud, mis tekkisid asjaolust, et müüja ei andnud üle lepingule vastavat kaupa. Vastasel juhul kannaks tarbija, olemata süüdi, neid kulusid kaks korda ja kannataks tõsist kahju.

43. Lõpuks leiab Hispaania valitsus, et seda tõlgendust toetab müüjale direktiivi artikli 3 lõigetes 3 ja 4 kehtestatud kohustus asendada puudusega kaup tasuta ja ilma märkimisväärsete ebamugavusteta tarbijale.

C. Hinnang

44. Kõigepealt tuleb märkida, et artikli 3 lõigete 2 ja 3 grammatiline tõlgendus ei ole otsustav selles suhtes, kas tarbija õigus lepingule mittevastava kauba „asendamisele” hõlmab õigust nõuda müüjalt kõnealuse kauba eemaldamist ja puudusteta asenduskauba paigaldamist või vastavate kulude kandmist.

45. Kui direktiivi tekstis mõnes keeles, näiteks inglise keeles (*replacement*) ja prantsuse keeles (*remplacement*) kasutatud termineid võib põhimõtteliselt mõista nii, et nende tähendus sisaldab ka puudusega kauba eemaldamist/lahtiühendamist ja puudusteta kauba (millega see asendatakse) paigaldamist, näivad teistes keeltes, sealhulgas saksa keeles (*Ersatzlieferung*) ja slovaki keeles (*sa [...] nahradí*) kasutatavad terminid toetavat mõneti kitsamat määratlust, viidates asendus- tarnele või asenduskauba tarnimisele, mitte kogu toimingute kogumile, mis võib tehniliselt tähendada puudusega kauba asendamist.

46. Samas pakub direktiivi artikli 3 kontekstipõhine või süstemaatiline tõlgendamine minu arvates toetust pigem sellisele arusaamisele müüja kohustustest, mis ei hõlma lepingule mittevastava kauba eemaldamise/lahtiühendamise kulusid või veel vähem puudusteta asenduskauba paigaldamise kulusid, seda igal juhul olukorras, kus paigaldamine ei olnud asjaomase müügilepingu osa.

47. Selles suhtes loetleb direktiivi artikli 3 lõige 2 ammendavalt parandusmeetmed, mida tarbija võib lepingule mittevastavuse korral müüja vastu kasutada, nimelt parandamine,

asendamine, hinna alandamine või lepingu tühistamine.

48. Täpsemalt võib tarbija direktiiviga kehtestatud parandusmeetmete süsteemi kohaselt nõuda esmalt täitmisele suunatud parandusmeetmete alusel, mis seisnevad parandamises või asendamises, müüjalt puudusega kauba lepinguga vastavusse viimist. Sellega on algne lepingu aluseks olev *synallagma* taastatud ning tarbija saab täitmise, mille suhtes ta lepingu sõlmis. Kuna see teenib lepingu poolte peamisi huve, eelistatakse direktiivis seda lahendust hinna alandamisele ja lepingu tühistamisele.⁸

49. Neid viimati nimetatud täiendavaid parandusmeetmeid iseloomustab aga saadud kasu vastastikune tagastamine. Nii taastatakse tarbija ja müüja vastastikuste huvide tasakaal, mida rikkus müüja puudusega tarne, kas siis tarbija kohustuste vastava vähendamisega – hinna alandamisega – või mõlema poole vabastamisega lepinguliste kohustuste täitmisest lepingu tühistamise teel.

8 – See, et direktiivis on ette nähtud selline hierarhia, tuleneb selgelt direktiivi artikli 3 lõike 3 sõnastusest koos põhjendusega I.1. Vt ka eespool 6. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Quelle, punkt 27.

50. Igal juhul on ilmne, et mõlemal juhul jäävad tarbija õigused, nagu mina seda näen, piiratuks müügilepingus kokku lepitud kohustustega.
51. See lähenemisviis leiab kinnitust, kui võtta arvesse direktiivi artikli 3 laiemat konteksti.
52. Need kõnealuses õigusnormis sätestatud tarbija õigused täpsustavad müüja vastutuse ulatust, mis müüjal on tarbija ees vastavalt direktiivi artikli 3 lõikele 1 kõigi lepingule mittevastavuste korral, mis esinevad kauba üleandmise ajal, ehk teisisõnu tulenevadki tarbija õigused sellest vastutusest.
53. See vastutuse määratlus omakorda peegeldab selgelt direktiivi artikli 2 lõikes 1 sisalduvat müügilepingust tuleneva müüja põhikohustuse kirjeldust, mis on tarbijale lepingule vastava kauba üleandmine.
54. Eelnimetatud sätetest ilmneb, et direktiivi artiklis 3 sätestatud tarbija õigused põhinevad lepingule vastavuse kontseptsioonil ning seega tuleb neid tõlgendada algses müügilepingus kokku lepitud õigusi ja kohustusi arvestades.
55. Teisisõnu on direktiivi artikliga 3 tarbijale antud õiguste eesmärk parandada mittevastavus võrreldes sellega, mis algselt tarbijale müügilepingu alusel võlgneti, nimelt anda tarbija käsutusse puuduseta kaup.
56. Seda müüja vastutust lepingu puuduliku täitmise või konkreetsemalt kauba enda puuduste korral, mida hõlmavad direktiiviga tarbijatele antud parandusmeetmed ning mille puhul müüja on kohustatud tasuta parandamise või asendamise teel asetama ostja (hilinenult) ostjale algselt võlgnetud olukorda, tuleb minu arvates eristada võimalikust käesolevas kohtuasjas soovitatud vastutusest, mis tuleneb seoses lepingule mittevastava kaubaga tehtavast lisatööst või vastavalt tekkinud kuludest pärast üleandmist, millele viitab direktiivi artikli 3 lõige 1, ning pärast kauba kasutamist tarbija poolt.
57. Viimati nimetatud ulatuslikum vastutuse vorm nõuaks seega müüjalt, nagu komisjon on välja pakkunud, tarbija asetamist olukorda, kus too oleks olnud teataval hetkel pärast üleandmist, kui talle oleks üle antud puuduseta kaup, see tähendab käesoleval juhul olukorda, kus puudusega nõudepesumasin, mille tarbija oli paigaldanud, oleks asjaomasest

moodulist eemaldatud ning uus, puudusteta nõudepesumasin paigaldatud. Nagu mitu menetlusosalist on märkinud, ulatuks selline vastutus seega asjaoludele ja olukordadele, mis leiavad aset pärast riski üleminekut tarbijale ning on seega sõltuvad tema tahtest ja eriti sellest, mida ta kõnealuse kaubaga ette võtab.

kulusid kandma kaks korda, st seoses puudusega kaubaga ja uuesti seoses puudusteta asenduskaubaga.

58. Muidugi on mõeldav, et müüjat võib pidada vastutavaks ka selliste tema puuduliku täitmise kaudsemate tagajärgede või sellest tuleneva kahju eest, ning nii see ongi erinevatel tingimustel ette nähtud siseriiklikes õiguskordades ning samuti näiteks ÜRO konventsiooni kaupade rahvusvahelise ostu-müügi lepingute kohta (edaspidi „CISG“) artiklis 45.⁹

60. Direktiivi osas tuleb aga selles kontekstis ära märkida kõigepealt see, et lepingule mittevastavuse parandusmeetmete süsteem direktiivis ei sisalda kahju hüvitamise nõuet, erinevalt näiteks CISG artikli 45 lõike 1 punktist b või komisjoni ettepanekust Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi tarbija õiguste kohta artikli 27 osas.¹⁰

61. Teiseks võib märkida, et just nimelt sellel põhjusel, et käesolevas asjas silmas peetav töö või kulu ei põhine pelgalt kauba lepingule mittevastavusel, vaid tuleneb ka tarbija vastutusega hõlmatud tegevusest, mis käesoleval juhul on nõudepesumasina paigaldamine, on selliste kulude eest müüja vastutuse kohaldamise tingimus ja alus teatud põhjuslik seos, ennustatavus või isegi süü.

59. Nagu Saksamaa valitsus on avaldanud, võib tarbija Saksa õiguse kahju hüvitamise sätete alusel teataval tingimustel, mille hulka kuulub süü, nõuda nende kulude hüvitamist, mis on tekkinud puudusega kauba eemaldamisest või asjaolust, et ta peab paigaldamise

62. On selge, et direktiivis isegi ei viidata sellistele tingimustele või lähenemisviisile.

9 – ÜRO konventsioon kaupade rahvusvahelise ostu-müügi lepingute kohta võeti vastu 11. aprillil 1980 ja see jõustus 1. jaanuaril 1988.

10 – KOM(2008) 614 (lõplik) – COD 2008/0196.

63. Väidetavalt võib seda ülesannet täita tingimus „kauba kasutamine vastavalt selle laadile ja kasutusotstarbele”, nagu soovitab eelotsust taotlev kohus ja kinnitab komisjon. See kontseptsioon on aga praktikas, nagu I. Putz ja Saksamaa valitsus on välja toonud, üsna ebatäpne ning selle võime piirata müüja vastutust ning võimaldada tal riski hinnata üsna piiratud.

64. Kui võimalik „normaalsete” kasutusviiside hulk võib väga kindlaotstarbelise ja viimistletud kauba, näiteks arvuti, laua või isegi nõudepesumasina puhul olla üsna kindel ja ennustatav, siis mida lihtsam on kaup, seda suurem on võimalike „normaalsete” kasutusviiside hulk. Mida lähemal on kaup oma olemuselt ehitusdetailile või toormaterjalile, seda rohkematel ja määratlematumatel eesmärkidel võib seda kasutada, ilma et see oleks vastuolus selle kauba laadiga. Vastavalt võivad ühe ja sama toote eemaldamise kulud tohutult erineda.

65. Eeltoodud kaalutlustest lähtudes ma ei leia, et tarbija õigus lasta müüjal kanda puudusega kauba eemaldamise ja puudusteta asenduskauba paigaldamise kulud on tuletatav tema direktiivi artikli 3 lõigetes 2 ja 3

sätetatud õigusest lasta puudusega kaup viia asendamise teel vastavusse lepinguga.

66. Samuti nõustun ma sellega, et seda järelust ei sea kahtluse alla nõue „tasuta”, mis kehtib direktiivi artikli 3 lõigete 2 ja 4 kohaselt müüja kohustuse suhtes viia kaup asendamise teel lepinguga vastavusse. See nõue määratleb tingimused, mille kohaselt müüja peab pakuma ja täitma tarbijale võlgnetava lepinguga vastavusse viimise, nimelt tasuta, kuid see ei või oluliselt laiendada kõnealust olemasolevat parandusmeedet ennast. Samamoodi määratleb direktiivi artikli 3 lõike 3 kolmandas lõigus sätestatud nõue „ilma märkimisväärsete ebamugavusteta”, kuidas lepinguga vastavusse viimine peab toimuma, ning mitte seda, mida see materiaalõiguslikult hõlmab.

67. Lõpuks tuleb selles suhtes käesolevat juhtumit eristada Quelle kohtuasjast, milles tehtud otsuses Euroopa Kohus leidis, et nõue „tasuta” tähendab, et müüja ei või esitada rahalist nõuet seoses oma kohustuse täitmisega viia lepingu esemeks olev kaup lepinguga vastavusse.¹¹ Vastavalt järeldas Euroopa Kohus

11 – Viidatud eespool 6. joonealuses märkuses, punkt 34

täiendavate argumentide alusel, et direktiivi viga on vastuolus õigusnorm, mille kohaselt puudusega kauba müüja võib nõuda tarbijalt hüvitist selle puudusega kauba kasutamise eest enne selle asendamist. Käesolevas kohtuasjas ei ole tegemist müüja rahalise nõudega tarbija vastu seoses asendamisega, vaid sellega, kas tarbija võib nõuda puudusega kauba lepinguga vastavusse viimise osana lisaks uue puudusteta kauba tasuta üleandmisele müüjalt ka puudusega kauba lahtiühendamise/eemaldamise kulude ja puudusteta asenduskauba paigaldamise kulude kandmist.

68. Eeltoodud kaalutlusi silmas pidades tuleb Amtsgerichti esitatud küsimustele vastata selliselt, et direktiivi artikli 3 lõigete 2 ja 3 sätteid tuleb tõlgendada nii, et kui tarbekaup, nagu kõnealune nõudepesumasin, mille tarbija on vastavalt selle laadile ja kasutusotstarbele paigaldanud ja ühendanud, viiakse lepinguga vastavusse asendamise teel, siis ei ole müüja kohustatud kandma puudusega kauba lahtiühendamise/eemaldamise ja puudusteta kauba paigaldamise/ühendamise kulusid, kui asjaomase müügilepingu alusel ei olnud müüja kohustatud ostetud kaupa paigaldama.

V. Ettepanek

69. Seega teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata eelotsuse küsimustele järgmiselt:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. mai 1999. aasta direktiivi 1999/44/EÜ tarbekaupade müügi ja nendega seotud garantiide teatavate aspektide kohta artikli 3 lõigete 2 ja 3 sätteid tuleb tõlgendada nii, et kui tarbekaup, nagu kõnealune nõudepesumasin, mille tarbija on vastavalt selle laadile ja kasutusotstarbele paigaldanud ja ühendanud, viiakse lepinguga vastavusse asendamise teel, siis ei ole müüja kohustatud kandma puudusega kauba lahtiühendamise/eemaldamise ja puudusteta kauba paigaldamise/ühendamise kulusid, kui asjaomase müügilepingu alusel ei olnud müüja kohustatud ostetud kaupa paigaldama.